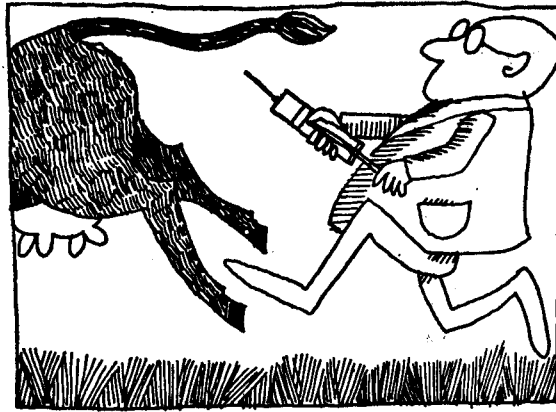

בריאות

מה ידוע לך על דלקת קוליפורם?

חלק ב'

במקרים קשים ניתן בדרך כלל טיפול סיסטמי יחד עם טיפול מקומי (בעטין), אם כי אין בכוחם לשנות את מהלך המחלה. הבדלים בתוצאות הנצפות לאחר הטיפול הינם כנראה תוצאה מהבדלים ברגישות של רבע העטין המסוים ובפתיחות של החיידקים הפולשים אליו. בדרך כלל, 75%—90% ממקרי הקוליפורם בעדר מסוים נגרמים על-ידי חיידקים בעלי רגישויות שונות לטיפול אנטיביוטי, וככלל — בעדר מסוים לא מוצאים רק טיפוס אחד של חיידקים. רצוי להשתמש בתרופות המכסות גם דלקות של קוליפורם בעת טיפול בפרות יבשות או חולבות.

באילו דרכים אחרות מטפלים במקרים קשים?

רצוי, שהרופא הווטרינרי של האיזור יקבע כללים לטיפול שגרתי בדלקות, היות והן מתפשטות במהירות. הכללים העיקריים הם:

1. צריך לחלוב את הרבע הנגוע עד להרקתו ובתדירות גבוהה. השימוש באוקסיטוצין יכול להועיל בחליבת הרבע הנגוע. חלק ניכר מהרעל, שנוצר ברבע, מורחק על-ידי חליבה תכופה.
2. יש לספק לפרה כמויות גדולות של נוזלים, ורצוי לספקם בווריד תוך תקופה ממושכת (24 שעות), אם כי בתחילה יש לתת במהירות כמויות גדולות. רופאים אחדים פיתחו

מדוע פורצת דלקת הקוליפורם בחלק מהעדרים בתקופת היובש או בזמן ההמלטה? בעדרים בהם מתפרצת הדלקת זמן קצר לפני ההמלטה או זמן קצר לאחריה, היא נובעת מכמה סיבות:

1. חוסר זהירות בזמן טיפולי הייבוש;
 2. החזקת פרות יבשות בסביבה מלוכלכת;
 3. אי-הקפדה על הגבלת המזון והמים, כדי לאפשר לעטין להתכווץ במהירות עם סיום התחלובה;
 4. המלטה במקומות מלוכלכים;
 5. מאפשרים לעגלים לינוק מפרות בעת ההמלטה;
 6. איחור בחליבת הפרה לאחר ההמלטה.
- הניסיון מראה, כי בוקרים המחזיקים את פרוותיהם במרעה ומאפשרים להן להמליט במקום נקי סובלים פחות מנזקי דלקות.

מהי יעילות התרופות האנטיביוטיות נגד קוליפורם?

הדעות על כך מעורבות, אולם חלקו העיקרי של הנזק כבר קרה עד זיהוי סימני הדלקת על-ידי הרפתן.

מספר החיידקים בעטין הסובל מדלקת חריפה עלול להיות גבוה במשך 3—4 ימים על אף הטיפול „האפקטיבי” בתרופות אנטיביוטיות. מאידך, אם הטיפול ניתן בהקדם הוא יכול לקצר את שלב התרבות הבקטריות.

במערכת הוא גורם חשוב להפחתת מספר דלקות העטין. ניסיון, שהצטבר בעדרים מסחריים, הביא לאותן המסקנות. עליה בתדירות הדלקות קורה כאשר התנודות בוואקואום הן חריפות, וניתן לצפות, שליקויים בקצב הפעילות יגרמו לאותן התופעות.

האם לרחיצת הפרה יש השפעה על דלקת קוליפורם?

בקליפורניה — הרושם הוא, שרוב דלקות הקוליפורם פורצות בעדרים בהם משתמשים בכמויות מים עודפות לרחיצת הפרות, וכתוצאה מכך נחלבות הפרות כשהן עדיין מטפטפות מים. המים הנוזלים מעבירים חיידקי קוליפורם אל הפטמות לפני, במשך ולאחר החליבה. חשוב על-כן לאפשר לפרה להגיר את המים עד יובש, לנקותה ואחר כך לנגבה במגבת.

תצפיות, שנעשו לא מכבר, מצביעות על כך, שקשה מאד למנוע את חשיפת הפרות לקוליפורם במשטחים המרופדים. אולם נראה, כי ניקוי הפרה לפני, במשך ומיד לאחר החליבה עוזר במניעת הדבקה בקוליפורם גם בתנאים המעודדים הדבקה. עובדה זו מצביעה על כך, שאף כי הפרות מזדהמות מאד בחיידקים בין החליבות, הרי תהליך ההדבקה עצמו קורה בביתן החליבה.

כדי להדגים את המצב: עדר בן 1,200 חולבות בדרום קליפורניה מוחזק בתנאי שיכון רגילים. שיעור ההדבקה בסטפילוקוקוס ובסטרפטוקוקוס הוא פחות מ-5%. על אף זאת לא נתגלו מקרי קוליפורם, מכיון שהפרות נרחצות ומיובשות בעזרת מגבות לפני החליבה והפטמות נטבולות מיד לאחריה. משתמשים בכל מגבת לפרה אחת בלבד והיא נשלחת מיד לכביסה. ספירת החיידקים בחלב היא 200 לסמ"ק — ללא חיידקי קוליפורם.

עדר באחת מנפות קליפורניה פיתח סדרי ניקיון וחיטוי המתאימים למכון חליבה מסוג שדרת דג המיועד ל-1,600 פרות. השגרה כוללת: ניקוי הפרות בתמיסת חיטוי לפני החליבה, ייבוש הפרות, חיטוי היחידות בין הפרות בזמן החליבה וטבילת הפטמות לאחריה. כתוצאה מכך פחת במידה ניכרת מספר המקרים של דלקת עטין קלינית, כולל אלו הנגרמים על-ידי סטרפטוקוקוס, סטפילוקוקוס

שיטות יעילות וחסכוניות להזרקה בווריד. משתמשים ב-3—5 גלון, אך לא רצוי להשתמש תחילה בתמיסות המיועדות לריפוי קדחת חלב, כיון שהן מעודדות יותר מדי את פעולת הלב, שכבר נוזקה. רופאים אחרים מחזירים כמויות גדולות של נוזלים לכרס בעזרת צינורית.

3. תרופות נגד דלקות, כגון קורטיקו-סטרו-אידים, יעילות מאד בטיפול בהרעלה ובהחלשת התהליך הדלקתי בעטין. הן גם מפחיתות את קצב ספיגת הטוקסינים. מוות במקרה של קוליפורם נגרם על-ידי פעולת הרעלים על הלב והכליות, ועל כן פעולת הריפוי מיועדת לסילוקם המהיר של הרעלים מהגוף.

מהי יעילות הטבילה של הפטמות כנגד דלקת קוליפורם?

טבילה בתמיסות יוד אינה יעילה כנגד דלקת קוליפורם, למרות שבמעבדה פעולתן היתה אפקטיבית. המצב דומה גם בתכשירי כלור וכלור הקסדין. תכשירים אחרים הנמצאים בשוק אינם קוטלים חיידקי קוליפורם גם במעבדה.

הדבקה בקוליפורם קורה לעתים מיד לאחר סיום החליבה, ולכן טבילת הפטמות לאחר הסרת גביעי המכונה מועילה בהפחתת מקרי ההדבקה. הדבקה מסוג זה נגרמת על-ידי חליבה של עטין נים רטובים, על-ידי שימוש בבטנות משומשות או כתוצאה מתנודות חריפות מדי ברמת הוואקואום. נוזל הטבילה מאבד את יעילותו תוך 15 דקות. לפיכך, הוא אינו יעיל במניעת הדבקה לאחר שהפרה עזבה את ביתן החליבה. הוכח, כי פי הפטמה נשאר פתוח באופן חלקי בשעה הראשונה לאחר החליבה. באופן זה גדלים הסיכויים להדבקה הפרה בחצר או בסככה.

האם לציוד החליבה השפעה על דלקת קוליפורם?

ציוד לקוי — אם כי אינו הגורם העיקרי — עלול להגדיל את מספר התפרצויות הקוליפורם. מדובר בעיקר בבטנות פגומות. מספר רב של מקרים נתגלה כאשר הוחלפו סוגי הבטנות. חוקרים אחדים הראו, כי יציבות הוואקואום

מספר היחסי של חיידקי קוליפורם שגורלו במצע	מקור החיידקים
90,000	זבל בקר טרי
300,000	זבל בקר יבש למחצה
300,000	פני הרפד בקוראל
1,000	15 ס"מ בעומק הרפד בקוראל
3,000	זבל יבש המשמש כרפד בסככות
—	פני הרפד בסככות
10,000	פני הרפד בסככות (רטובים)
15 ס"מ בעומק הרפד בסככות	
500,000	(ישן ורטוב)
100,000	נסורת טריה מהמנסרה
	קצות הפטמות (לפני רחיצה)
עד 40,000	קצות הפטמות (לאחר רחיצה)
עד 10,000	קצות הפטמות (לאחר חליבה)
עד 400	

לפחות גדלה הרגישות ברבעים האחרים. מצב זה נגרם על-ידי ה-Leukopenia (ירידה במספר הכדוריות הלבנות בדם) המתפתחת כתגובה להי-נגעות הרבע.

האם דלקת קוליפורם גורמת לספירה גבוהה מדי של חיידקי קוליפורם במכל החלב או היש לה חלק בגרימת שלשולים אצל עגלים?

דלקת קוליפורם, נוכחות חיידקי קוליפורם במכל החלב ושלשולי קוליפורם בעגלים נובעים כולם מאותו המקור — סביבה מזוהמת בה הם מתפתחים. אולם רבעי עטין הנגועים בקוליפורם אינם גורמים לעליה בספירת הקוליפורם במכל החלב או לשלשולים בעגלים. כל השלושה על-ליים להופיע באותו הזמן, כפי שנמצא בעדר בקר לחלב בו התפרצה דלקת חריפה כתוצאה משימוש בבטנות פגומות; במכל החלב נספרו 200,000 חיידקים לסמ"ק כתוצאה מרמת ניקיון בלתי משביעת רצון שנבעה מהשימוש בבטנות הפגומות; והיתה עליה בשלשולים מקוליפורם ובצילוס לאחר הגמעת העגלים בחלב מהמכלים הנגועים. תרגם והביא לדפוס ד"ר אורי לבון

ומיקופלסמה. קוליפורם אינה מהווה בעיה. בשנת 1972 היה 95 במוצע מספר הרבעים החדשים הנפגעים באופן קליני כל חודש. זאת, כאשר הש-תמשו בטבילת פטמות. מספר המקרים החדשים בשנת 1973 מובא בטבלה הבאה (התכנית החלה ביולי 1973).

מספר מקרים קליניים חדשים (רבעים)	חודש
160	ינואר
250	פברואר
390	מרץ
246	אפריל
310	מאי
144	יוני
78	יולי
44	אוגוסט
40	ספטמבר
33	אוקטובר
12	נובמבר
15	דצמבר

האם למזג האוויר או לרפד בסככה הש-פעה על התפרצות הדלקות?

התפרצויות קוליפורם עלולות להיות גורעות בסככות סגורות כבקוראלים ועלולות להיות גרו-עות באותה מידה בקיץ, באביב או בחורף. מראה נקי של מבנה אינו מהווה הוכחה, כי הוא חפשי מקוליפורם. נוסף על כך — נדמה כאילו מספר פרות בעדר מחפשות את המקום המלוכלך ביותר, אף כי הסביבה היא נקיה.

הטבלה המצורפת מביאה נתונים על מקורות הקוליפורם ועל מידת הזיהום, כפי שנמצאה ברפת חלב, אם כי נתונים אלו יכולים להשתנות במידה ניכרת.

יש אנשים החושבים, כי חול יבש מהווה רפד טוב בסככות ומפחית את מספר הזיהומים בקו-ליפורם.

האם דלקת קוליפורם עוברת מפרה לר-עותה?

מכיון שסוג הקליפורם שונה מפרה לרעותה, אין כל רמז, שהאינפקציה קורה בדרך זו. יתכן והיא עוברת מרבע לרבע אצל אותה פרה, או